

Rugăciunea – foc duhovnicesc Treptele păcatului

Când am vizitat muzeul de la Mănăstirea Putna – nu cum e așezat acum, ci cum era așezat atunci – m-a întrebat starețul de acolo – care acum este arhiereul Gherasim Cocoșel de la Rădăuți – ce piesă mi-a plăcut cel mai mult de la muzeul lui Ștefan cel Mare. Se așteptau toți ca să zic că mi-au plăcut niște steaguri împunse de sulițe, erau niște clopote, erau niște veșminte, era și o cruce din aur, care avea și lemn de la Sfânta Cruce în ea, dată de un împărat lui Ștefan cel Mare, și se așteptau să zic dintr-astea.

„Am observat un lucru pe care sfințiiile voastre îl neglijați!” Pe tocul ușii la intrare în camera mu-zeului era un pomelnic scris de Ștefan cel Mare, cum să fie el pomenit după moarte – acela îl reprezenta pe Ștefan cel Mare! Se gândea la moarte, cum să fie pomenit, se gândea la mântuire. Asta a fost obser-vația mea. Acel pomelnic este scris în limba slavonă cum să fie el pomenit în fiecare zi a săptămânii.

Crucea i-a fost dată de un împărat. Ce merit avea el? Avea meritul că se numea cum se numea..., era un mare conducător de oști. Clopotele le-a făcut cu banii țării; veșmintele la fel – foarte bine că le făcea, aveau valoarea lor.

Eu vă spun cu frică, pentru că sunt convins că vă veți convinge la Judecata de apoi de cuvintele acestea, ce părere de rău va avea lumea, va fi Judecata de apoi, că n-au dus o viață de pocăință. Căci dacă i-am

întreba pe cei de sus: „Ce v-a costat pe voi de ați ajuns la atâta fericire?”, ne-ar răspunde: „Timp puțin petrecut bine!” Nu la rock, la muzică ușoară. Timpul este prea scurt. Uitați-vă la voi, sunteți de douăzeci și ceva de ani; sau uitați-vă la mine, sunt de 84 de ani. Nici nu-ți vine să crezi! Și eu am ani de închisoare, ani de pustie, cincizeci de ani de călugărie, din care 46 de preoție.

Repet, o să vedeți la Judecata de apoi, că n-am folosit timpul bine și ce-mi trebuie lucrul cutare, și, vă spun sigur, că se va căi toată lumea că nu s-au făcut călugări, pentru că s-a terminat ce putea fi împlinit în viață! Toate muzicile ușoare, dansurile și gusturile astea, femeiești, și tot.

Și ce urmează? Nu urmează o pauză. Nu urmează încă o viață și: „A, am să știu ce-am să fac!”. *Astăzi, de veți auzi cuvântul Meu, să nu se învârtoseze inimile voastre!*

Știți ce zicea un Sfânt Părinte din Pateric: „Într-o zi poți ajunge la măsură dumnezeiască!” – așa de scumpă este o zi!

Deci, trebuie să fim permanent preocupați de mântuirea noastră. Acesta este scopul principal, de neschimbat, de neuitat: mântuirea! Și, de aceea, trebuie să fugim de obiceiuri și de rutină. Totul în viață trebuie să plece din această ființă a vieții noastre: inima.

Este adevărat, probleme sunt multe, dar, nu trebuie să dai drumul la sfoara care te leagă de cer. Dacă îți dai drumul, cazi în neant, cazi în păcat, cazi în iad. Trebuie să te ții de această sfoară, ori ce ar fi,

oricât de puternice ar fi vânturile! Ține-te cum poți, în felul tău, dar ține-te!

Să nu credeți că Dumnezeu nu ne înțelege în momentul istoric prin care trecem. Sigur că ne înțelege.

– Noi trăim în aglomerațiile urbane, învățăm, ne plimbăm, cum putem să facem paza minții și rugăciunea?

– Dragă, oriunde ai fi, nu te detesta pe tine. Ca un slujitor al lui Hristos, oriunde ai fi, să fii cu Hristos.

Dacă ești într-o ocupație profesională, îți faci datoria acolo, și pentru că îți faci datoria, ești un om al lui Hristos, că în numele Lui ești cinstit tu acolo, în acte, și într-o serie întreagă de alte operațiuni. Iar dacă ești liber, poți zice o rugăciune: „Doamne, Iisuse!” sau: „Doamne, Doamne, Doamne!” Dumnezeu știe că ai fost în imposibilitate să te rogi, dar tu, totuși, pe undeva, te recunoști omul Lui. Chiar la rugăciune o să vină duhuri rele să-ți schimbe mintea de la rugăciune, dar nu te teme. Dumnezeu știe dinainte ce ai să ceri tu, dar îi place ca tu să lupți. Nu ceda, nu abandona viața ta pentru ispitele care vin! Și dacă te găsești în București sau într-un sat, cine știe pe unde, Hristos este același peste tot. Pentru că nu se pune atât de mult problema lumii care împiedică, ci a diavolului; el te împiedică. Tu ești singur și nu poți să faci rugăciunea, pentru că te împiedică diavolul, că noi nu luptăm cu carnea și cu sângele, ci cu puterile întunericului, pe viață și pe moarte!

– **Mulți tineri din zilele noastre folosesc mătăniile (mai discret) pentru că îi ajută la adunarea minții din aglomerație. Sunteți pentru sau împotriva?**

– Bine, este tehnică pe care unii o folosesc și unii nu o folosesc. Că dacă ai stăpânirea minții, n-ai nevoie de un suport material, de metanie, pentru o lucrare duhovnicească, pentru că tu rezisti mereu. Dacă ai stăpânire de sine, tu conduci și coordonezi viața și mișcarea inimii tale cum vrei tu.

– **Dar noi suntem slabi duhovnicește și ne mai fură orașul.**

– Dacă matale ai nevoie să bați, așa, într-un lemn, ca să atragi atenția, fă așa, dar ai să devii interesant.

Rugăciunea minții din inimă, dragii mei, e o lucrare de foarte mare taină a vieții noastre.

– **Nehotărârea cum să o învingem?**

– Stai ca prostul între drumuri, asta ești! A spus Hristos: *Eu sunt Calea, Adevărul și Viața... Fără de Mine nu puteți face nimic... Cine nu adună cu Mine, risipește*, va să zică știm ce avem de făcut.

Ce înseamnă nehotărârea?

– **Cum ne putem da seama că suntem pe drumul cel bun?**

– De, dragul meu, dacă te găsești în noroi, simți că ți se îngreuiază gheata și că e udă. Dacă ești pe un loc mai uscat vezi că mergi mai ușor.

Cum să nu-ți dai seama? Nu știi poruncile lui Hristos?

Sunt mai multe feluri de ispitiri: de sus, de jos, din față, din spate, din stânga și din dreapta.

De sus, când ceri la Dumnezeu mai mult decât poți să duci. Cum a zis Fericitul Augustin, că vrea să scrie o carte așa, întru totul să-l cuprindă pe Dumnezeu.

De jos, nu faci pentru mântuirea ta nici ceea ce calci cu picioarele, adică nici ceea ce simți cu propria ta ființă; nu împlinești, nu te interesează. Ești mort, în ceea ce privește educația, închinarea.

Ispita din față, când vezi ispita chiar din față și te ispitește că o vezi. Și începe: forme, închipuiri... Pentru că există un autor care îți prezintă aceste lucruri, diavolul, el îți înflorește lucrurile...

Ispita din spate, când îți amintești de păcate trecute, retrospective, care nu sunt așa de primejdioase, că nu le vezi, dar, dacă nu te astâmperi, începi să le vezi. Mai mult, intervine cu putere, că le-ai și trăit.

Ispita din stânga, când faci păcatul pentru însuși păcatul. „Îl fac pentru că-i păcat!” – cu bună știință.

Ispita din dreapta, când faci lucrurile lui Dumnezeu fără dreapta socoteală. În *Patericul egiptean* sunt foarte multe exemple: a apărut dracul în chip de îngeri la diferiți călugări, și chiar în chipul lui Hristos, zicând: „Eu sunt Hristos! Închină-te mie!” Călugărul, dacă-i prost, zice în sinea lui: „Ce cinste pentru mine!” și cade în capcană.

Unul mânca în restaurant și, când s-a așezat la masă, s-a pus în genunchi să-și facă rugăciunile înainte de masă – dacă îi reproșai ceva, se scuza zicând: „Lasă, să învețe să se roage!” L-au condamnat

toți, pentru că putea să se închine în liniște, fără să iasă în evidență.

Lipsă de dreaptă judecată: să strângi prea mult iubirea în brațe, crezând că iubirea îți dă libertatea să faci și ucidere chiar. Poți să strângi un copil în brațe din iubire, încât să-l omori. La tribunal nu există pedeapsă pentru cine iubește, ci pentru cine omoară.

– **Eu văd rugăciunea ca o modalitate de lenevire a minții!**

– De ce o lenevire a minții?

– **O trec superficial.**

– Nu e bine. Superficial nu e bine, primești un ajutor tot superficial, care înseamnă că nu primești... Dar de ce să te rogi superficial? Roagă-te cu tot dinadinsul. Timpul este asta. Singurul timp. Și este foarte scump.

Ce e viața aceasta față de veșnicie? Nu se roagă nimeni chiar superficial, dacă are de gând să se roage.

A, este numai un moment de vid, care nu caracterizează numaidecât. Este numai o întâmplare, dar el își revine, pentru că, practic, este supravegheat de Dumnezeu mult, are înger păzitor. Omul e făcut de Dumnezeu singur numai pentru Dumnezeu, și nu putea să nu-l înzestreze cu ceva cu care să țină legătura cu Dumnezeu. Adică cu rugăciunea. În închisoare, în pădure, rugăciunea se adâncește. Oricine este înțepat, vrea să scoată ghimpele. Ghimpele nu iese și instrumentul sau meșterul care poate să scoată ghimpele este Dumnezeu și la El apelăm.

Dumnezeu nu l-a lăsat neîmbogățit pe om – are multe forțe în el ca să-l tragă spre cer. Asta nu în-

seamnă că desființăm iadul, că mulți se duc în iad pentru o nepăsare nejustificată. Păcatul este crunt, este extraordinar de grav. Adică cum, nu ai avut atâta puțință, suflăte, să te închini, să te rogi? Pentru ce nu te-ai rugat? Pentru ce te rogi superficial? Dacă te rogi așa, atunci nu înțelegi nimic din târgul acesta preafrumos. De ce nu mănânci superficial? De ce uiți să te rogi? Burtica nu o uiți că e flămândă? Cui cerem noi? Cerem la un director de instituție?

O clipă poate să fie un timp și o suspinare poate să fie o rugăciune. Fără închipuiri, că Dum-nezeu stă pe un scaun și te așteaptă. Nu! Tu fii atent la ce zici: „La Tine mă gândesc, Doamne, și știu că ești, știu că ești peste tot!

Încercați să ziceți: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!” Dar țineți minte: n-are nici o valoare dacă vorbești. Ea se numește în trei feluri: rugăciunea minții, rugăciunea lui Iisus și rugăciunea minții în inimă – nu-i corect rugăciunea inimii. În orice moment vin atacuri, noaptea vin ispite; le gonești cu precizie. Dar păstrați taina. Nu faceți ca găina: a făcut și ea un ou și se aude în toată curtea. În felul acesta s-au străbătut și pustiile și pușcăriile, cu o rugăciune tainică.

„De câte ori să zic?”, m-a întrebat cineva. I-am răspuns: „Să zici o dată și să nu mai termini niciodată!”

Bunăoară, știi că Psaltirea este foarte bună și te apuci să o citești din scoarță în scoarță. Lipsă de dreaptă socoteală. S-a constatat că diavolului nu prea îi convine cititul la Psaltire. Eu recomand o catismă în

24 de ore. Două catisme dacă-i mai avansat. Trei catisme dacă-i prea avansat. Te bagi singur la adânc și dai bătlie... Poți să birui, dar să știi să înoți, să știi să birui.

Pe mine nu mă interesează, dragul meu, că ai citit multe acatiste, paraclise, în genunchi. Să aveți prezența inimii la Dumnezeu, nu doar să ziceți; că la urma urmei o rugăciune adâncă înseamnă o tăcere adâncă. Nu: „Am zis multe!” Știi ce faci după ce zici multe: „Doamne, am zis de... Am depășit pe mulți!” Orice am face, suntem datori la Dumnezeu. Mergeți pe credința că ne iubește enorm. Dacă știi că te iubește, ai numai datoria să fii prezent, căci rugăciunea este un mijloc neapărat folositor, dar trezvia este un scop atins.

Să nu faceți marea greșală să spuneți: „Ei, ce, numai eu o să fiu în iad?” Până acolo poate să meargă satana, să vă dea acest gând. Cu cât sunt mai mulți în iad, cu atât este putoarea mai mare, cu atât este mai mult de suferit. Și apoi mai este și altceva: nici nu se văd unul cu altul.

Firea omenească trebuie depășită cu orice chip. Nu pierdeți din vedere amănuntul, dar nici nu vă pierdeți în amănunte. Nu pierdeți amănuntul care te poate crește. Nu ți se cere să cucerești ca un general armate, ci să te birui pe tine. Bunăoară să vă dau un exemplu de militar. Războiul este un joc de inteligență, dar războiul este tot război.

Fără eroism, fără vitejie nu se poate, dar îndrăzneala aceasta să o faci cu oarecare tactică. Pentru că există un plan de război, un plan de foc care cuprinde patru puncte:

1. Determinarea precisă a adversarului. Care este inamicul nostru? Diavolul! Ni s-a lăsat adversar ca să ne putem încununa.

2. Determinarea precisă a poziției tale. Ce poziție am eu: sunt călugăr, sau sunt căsătorit, sau sunt misionar.

3. Determinarea precisă a distanței. Ce distanță am până la inamic – ca să nu tragi mai aproape sau mai departe de țintă.

Mă întrebați care este păcatul de care trebuie să ne ferim mai întâi?

De păcatul care este mai aproape de tine, de acela să te ferești! Ce să duc eu grijă de curvie, dacă deocamdată nu te bate la cap? Nici de lăcomie, căci deocamdată nu mi-e foame! De păcatul care-i cel mai aproape de tine, de acesta să te ferești! Cineva o fi comandat la un mercenar să te omoare, dar tu nu lupți cu acela care a comandat, lupți cu ăsta, care vrea să te omoare. Oprește-i mâna ca să nu te lovească. Dacă-l birui pe ăsta, acela care a comandat cade de la sine.

4. Folosirea cât mai mult a armamentului din dotare: rugăciunea, smerenia, răbdarea, pe care le avem pentru neutralizare sau ucidere.

– Cum să ne situăm față de televizor?

– Privirea la televizor o atacă mulți. Dar, din punct de vedere tactic, fac o greșală. Nu se condamnă televizorul, el este un instrument de informare. De a-ți arăta lei și tigri, că n-ai putut să-i vezi niciodată, și să te îmbogățești. „Ia uite, domnule, ce este pe pământul pe care trăiesc și eu!” Arată medicina o serie întreagă de lucruri: operații cu

transplante. Îți arată în 24 de ore tot ce-i pe suprafața pământului, te orientează, îți ușurează viața. El nu dă acțiuni parțiale, el dă acțiunea așa cum este ea, și tu trebuie să fii dibaci să înțelegi.

Sunt foarte convins că Apostolul Pavel ar fi folosit televizorul dacă ar fi fost pe vremea lui, ca să-L difuzeze pe Hristos. Pentru că televizorul este administrat azi prost și fals, nu trebuie să condamnăm televizorul, ci pe administratorii lui. Poate să țină o predică nemaipomenită. Este un produs al civilizației și mai este o destindere. Căci trebuie să nu ținem arcul prea încordat: e un sport, o stare de veselie, și te mai scoate nițel dintr-o stare încordată. Dacă există ceva acolo care ar irita, ar excita, tu ești stăpân. Folosește-te de el, dar fii stăpân pe tine.

Dacă te uiți la televizor și nu vezi oameni cu cojoace pe ei, ci goi, dacă nu ești stăpân pe tine, te smintești atunci, că păcatul nu vrei tu deloc să-l gătui, să-l ștranglezi; trebuie să fii stăpân și televizorul să rămână la dispoziția ta, nu tu la dispoziția lui. Pentru că sunt și o serie întreagă de deșertăciuni. Televizorul nu este altceva decât mer-sul tău pe stradă, care te poate sminti. De ce judeci? Ai văzut niște scene, fii stăpân pe tine! Dacă ești stăpân pe tine mai mare plată primești, decât dacă nu ai fi văzut lucrurile acestea și te-ai smintit. Dacă în cenușă găsești o piatră prețioasă, este mai valoroasă pentru tine decât dacă o luai din vitrină. Gândul vine, dar nu-i vina noastră.

– Dar membrii familiei pierd foarte mult timp în fața televizorului...

– Dacă pierzi timpul acolo înseamnă că ești prea comod. Dar s-ar putea să joace și un rol de destindere televizorul, te mai pune într-o situație de liniștire sufletească. Dar, dacă umblă numai cu mâna pe murdărie, sigur, o să miroase a murdărie!

Poți să te uiți acolo și să zici: „Doamne, Iisuse Hristoase, miluiește-mă pe mine, păcătosul!”, sau să te gândești că numai ziua de azi este o zi sigură a noastră, ziua de mâine nu e sigură. Și atunci, dacă ești un om creștin și cu o conștiință subțire, te gândești să folosești și altfel timpul, nu numai în fața televizorului.

Eu încercat să-l apăr pe televizor, dar nu te pot apăra pe tine, căci te folosești numai de el.

Păcatul are 12 trepte. În treapta întâi se numeș-te atac, pe care l-a avut și Mântuitorul, dar l-a biruit.

În treapta a doua păcatul persistă, dar nu suntem vinovați, e în gândul nostru.

În treapta a treia iar nu suntem vinovați, dar gândul a avansat poate chiar cu imagini, dar nu este vinovat.

În treapta a patra nu ești vinovat. Deja gândul a mai evoluat, că vorbim de evoluția păcatului.

În treapta a cincea îți dai seama că e primejdie și lupti la gândul care vine.

În treapta a șasea îl accepți cu mintea: „Da. Am să-l fac!” De aici încolo ești vinovat.

În a 7-a treaptă îți dai seama de degradare și lupti.

În a 8-a îl faci cu fapta.

În a 9-a îl repeți.

În a 10-a te împătămești.

În a 11-a te descurajezi.

În a 12-a mori.

Deci, tocmai în treapta 6-a suntem vinovați, nu că au venit gândurile – vezi la televizor și te smintești. Dar ce vezi la televizor vezi și pe stradă. Dar asta nu înseamnă că păcătuiești cu lumea. Nu. Gândul vine, că satana atât așteaptă. Dar într-un fel oarecare nu primești. Numai în treapta 6-a ești vinovat. Până aici te-ai cam bălăcit într-un fel, dar nu ești vinovat. În felul acesta poate să-ți aducă gânduri împotriva lui Dumnezeu, și asta nu înseamnă că ești vinovat.

Există în *Pateric* un cuvânt foarte explicit, un răspuns la o singură întrebare despre gândurile acestea care au chinuit pustia: a trimis Dumnezeu un părinte foarte iscusit care a spus: „Gândurile acestea de hulă nu sunt ale noastre, sunt ale satanei și ni le aduce nouă”.

– E altceva dacă îl accept cu mintea, sau e tot la fel dacă îl accept cu fapta?

– Spune Scriptura: „Cine a gândit în mintea lui la femeie, a și păcătuit!” Da, dar cu mintea.

S-a considerat căzut cine a fost numai cu mintea la gândurile acestea.

Iarăși, un Sfânt Părinte i-a chemat pe ceilalți părinți și le-a pus ciorbă, câte o porție în fața fiecăruia. Și a început aburul să iasă să miroase a ciorbă și le-a ținut un cuvânt Părintele, apoi i-a întrebat: „V-ați săturat!” „Nici nu am mâncat!” „Dar cu gândul ați mâncat?” Vedeți, nu este același lucru păcatul cu fapta și păcatul cu gândul.

Un sărac se uita cum mănâncă fripturi boierul. Boierul l-a dat în judecată că s-a îndulcit cu mintea. Atunci judecătorul, înțelept, zice: „Te-ai îndulcit?” „Da, m-am îndulcit, că eram flămând!” Pentru a face dreptate, l-a condamnat pe sărac să dea doi bani. Judecătorul a luat banii și i-a trântit, iar apoi îl întreabă pe boier: „Ai auzit?” „Da!” „Mulțumește-te cu auzul!”

Țineți minte, că poate să vă tortureze gândurile cu mintea, dar nu răspunzi pentru ele decât numai în treapta a 6-a, când le accepți – „Îl fac, domnule! Îl fac, gata, s-a terminat!” De când mă chinuie! Îl fac pe acest păcat!” Nu accepta! Dacă l-ai acceptat, te duci la spovedit! „Părinte, l-am acceptat cu mintea”. Sau, l-am făcut și cu fapta, sau l-am repetat.

„Ce mă fac, părinte, că sunt împătimit?”

Cum zic Sfinții Părinți, cel puțin să-l scoți din treapta a 11-a, a deznădejdiei.

– Părinte, se cuvine să mergem la plajă la mare?

– Da. Ar fi o greșeală mare să nu vă duceți! Pentru că soarele e un doctor nemaipomenit de bun și de scump, care ni se dă gratuit. Însă, și acolo să fii stăpân pe tine. Nu te duce să păcătuiești! Iar dacă îți vin gânduri necuviincioase, stinge-le cu rugăciunea, și tu te folosești de soare. Căci nu se poate fără rugăciune, nu se poate fără trăire, nu se poate fără trezvie. Doar nu te duci acolo să măsoari trupurile oamenilor! Dacă te duci așa, e inutilă și întrebarea, te duci ca un păcătos!

– Ce ne poți spune în legătură cu proverbul „Părinții mănâncă aguridă și copiilor li se strepezesc dinții!”

– În ce măsură moștenesc copiii apucăturile părinților, asta nu știm! S-ar putea să se moștenească! Dar chiar dacă se transmite, este în funcție de educație. Se poate să aibă dreptate. Am făcut o constatare personală, ca duhovnic ce cunosc atâtea lucruri, că s-a născut un băiat fără degete, doar unul avea. Sigur că îți creia foarte multă milă, cum agăța cu el, săracul, foaia și lingura, și nu știu ce. Și a născut un copil exact ca el, fără degete.

Dacă este vorba biologic, să se nască, să fie o consecință, atunci, sigur că agurida asta o putem pune și la divorț. Însă, Dumnezeu nu a lăsat la dis-creția defectelor oamenilor drumul mântuirii, ci a dat haruri: Botezul, care te scapă de toate; educația creștină, ca să știi să scapi de chestiile acestea: rău fiind, criminal fiind, devii poate sfânt.

Educația trebuie cu orice chip să nu se neglijeze în nici o clipă, în sensul că orice clipă trebuie trăită, fără să vă gândiți prea mult. Lăsați viitorul să-și rezolve singur problemele! Trăiește tu clipa asta cum trebuie, acum, și ți-ai asigurat și viitorul și ți-ai reparat și greșelile trecute!

Da, s-ar putea să te naști cu defecte sufletești. Dar aceste lucruri se pot pune la punct prin învățătura creștină. E mai greu pentru unul care este defectuos să fie cum trebuie, dar este posibil. Dar nici cel care nu are bubele acestea, văzute sau nevăzute, să nu creadă că este desăvârșit, pentru că există unele păcate, care se numesc în duhovnicie „păcatele lipsirii”, adică faptele

bune pe care puteai să le faci și nu le-ai făcut, de care ești foarte răspunzător. Cum zice și Apostolul Iacob: *Cine poate să facă un bine, și nu-l face, săvârșește un păcat!* (4, 17).

Uite, m-a întrebat cineva ce sunt zodiile astea. Și am spus: „Dragă, uite ce e. Mai întâi, dacă le citești pe toate, în toate te găsești! Dar, dacă e adevărat, e în funcție educație. E adevărat că dacă te naști noaptea se poate să aibă influență de presiune atmosferică asupra intelectului. Primăvara, sau iarna, sau vara, sau când te naști... S-ar putea să moștenești ceva de la anotimp, dar restul se în funcție de educație. Când duci o viață după poruncile lui Dumnezeu, nu mai au nici o valoare, toate le poți birui!

Deci, în ce privește nașterea defectuoasă, este o consecință a mâncării aguridei de către părinți. Este adevărat. Însă, vă spun, nu este lipsit de mântuire acel care se naște cu defectele acestea, căci intervine viața creștină. Nu există nimic care să nu ierte Jertfa de pe Golgota. Să ierte nu numai păcatele, ci să hărăzească lumea cu haruri deosebite, să se înalțe, să se sfințească. Pentru că Domnul nostru Iisus Hristos nu ne-a adus numai ce a pierdut Adam, ne-a adus mult mai multe lucruri: harul mântuirii veșnice, în sensul de dumnezeire, să te ridici la Dumnezeu, cum spun marii trăitori: „A te ridica la Dumnezeu ești mare ca El, și coboară El la tine și e mic ca tine!”

– Ce ne puteți spune despre tânărul din zilele noastre? Mai precis, cum ar trebui să fie un tânăr care trebuie să slujească lui Dumnezeu, sincer, din toată inima?

– Sigur, depinde de el dacă este din toată inima. Cel puțin să fie un tânăr care să facă primii pași spre scopul suprem: mântuirea. Și de acești primi pași depinde toată viața lui. Spre mântuire, adică să duc o viață de biserică, de spovedanie curată, de o inimă bună pentru ceilalți, cu milostenii, căci „Milostenia – și Vlahuță spune – e toată Scriptura!”

O viață creștină de rugăciune, ca să nu fie ca un bulgăre la culcare, la deșteptare, adică, nu mă refer la o viață de rugăciune după tipic, ci de o tresărire, dacă se poate. De aceea m-a făcut să spun că orice clipă poate să fie un timp, și orice suspinare poate să fie o rugăciune.

Vedeți, asta-i place lui Dumnezeu! El asta vrea de la noi, ca noi să fim mereu cu inima spre El, pentru că El este *Cel ce este*. El ne-a creat, El ne va judeca, El ne va ferici, și atunci ce motive materiale am avea să nu ne temem numai și numai de El?

„O, de-ați ști cine sunt Eu!” – l-ați auzi pe Dumnezeu. Și, cum se spune chiar în anumite situații, că „Eu știu ce înseamnă a plânge!”

Așa să fie un tânăr: un mare erou pentru Hristos. Nu erou într-o dragoste falsă, omenească, pătimășă, ci eroul lui Hristos.

Tot ce a spus Hristos este adevărat. „O, ce ai spus, Hristoase, tot e adevărat!”

Atunci un tânăr, care pune problema aceasta, va putea pune și al doilea și al treilea pas, și toți pașii lui spre mântuire și, bineînțeles, va fi ajutat de harul lui Dumnezeu.

– **Care este cea mai mare ispită de care trebuie să se ferească cel mai mult tânărul ortodox din zilele noastre?**

– Cel dintâi pericol este o lipsă de credință în Dumnezeu și o lipsă de credință în învățăturile lui Hristos. Pentru că poate să fie o sectă care crede în Dumnezeu, teoretic (cum spun ei), dar nu au învățătura dogmatică ortodoxă. Căci „nu cine zice Doamne, Doamne, va intra în împărăția lui Dumnezeu, ci cine împlinește poruncile”.

S-au fixat dogmele despre învățătura creștină la Sinoade, pentru a fi cunoscute de toată lumea.

Deci, o primejdie mare este dacă el nu are nici un fel de interes creștin pentru viața lui. Pentru că atunci e atras de poftă, mai ales dacă are și posibilitate financiară, e în mare primejdie dacă nu e credincios. Nu zic că bogăția este un păcat, nici sărăcia nu este o virtute. Poți să fii un om bogat și miluitor, sau să fii un sărac hoț.

– **Vorbind despre tânărul creștin, orice tânăr creștin își pune problema găsirii unui drum în viață și se gândește și la varianta călugăriei și la cea a căsătoriei. Cum poți ști care e chemarea?**

– Asta e o întrebare pe care o puneți foarte ușor și o repetați mereu.

Nu poți ști care e chemarea, decât ce gusturi și ce porniri ai tu.

Mai întâi de toate, drumul spre mănăstire e cel mai mare posibil. Cuvintele Scripturii, care îndeamnă spre mănăstire, se află în vârful ei: *Vrei să fii*

desăvârșit? ... Cine nu mă iubește pe Mine..., cine nu Mă urmează..., cine nu lasă tot pentru Mine...

Nu se pleacă la mănăstire numai dintr-o înaltă rațiune, ci dintr-o chemare, adică o nebunie pentru Hristos. Atunci când „înnnebunești” pentru Hristos, nu mai stai de vorbă cu nimeni, în legătură cu „stau sau nu stau”, ci „Plec!”

Deci, plecarea la mănăstire e o nebunie pentru Hristos, fără nici un fel de discuție. Și, ca orice nebun, nu stai acasă.

Și nu te duci la mănăstire ca să găsești mănăstire, ci ca să faci tu mănăstire, prin comportarea ta, prin tăierea voii, prin ascultări, care sunt de o mare frumusețe.

Poate nu înțelegeți lucrurile acestea, pentru că sunteți în laicitate. Drumul la mănăstire e o intrare în cer. O ieșire din lume; căci de aceea se spune „cin îngeresc”, și asemenea cu îngerii trebuie să ascuți.

Trebuie să știți că există două posibilități: ori te duci, ori nu te duci. Ca să rămâi în lume duci viața de care am mai vorbit: cum să fii eu creștin.

Dacă întrebați ce este cultura, aș putea spune într-un cuvânt: armonie! Dacă m-ar întreba cineva ce este Scriptura: „Armonie, domnule!” Adică să fii mereu în situația să păstrez pacea, pentru că raportul dintre dreptate și pace este de la doi la opt. Deci, faci dreptate și câștigi doi, dar pierzi opt. Faci pace, câștigi opt, dar pierzi doi. Deci, pacea este de patru ori mai mare decât dreptatea. Numai atunci poți să faci armonie. Deci, tu trebuie să fii un erou al armoniei, un erou al păcii, cu orice chip. În felul acesta poți avea dezvoltat discernământul de a putea

înțelege inima cuiva. Orice om care are o pace sufletească are o valoare nemaipomenită în sufletul lui și o armonie în unitatea în care trăiește el.

– Cum ajungem în zilele noastre, în aglomerațiile urbane, la pacea aceasta mult dorită?

– Da, lucrurile acestea sunt foarte importante. Păi, pacea înseamnă să renunți la părerile tale, să renunți la gusturile tale, la chemările tale păcătoase, sau să renunți de a face un război gratuit, cum zice cineva: „Mi-a zis, i-am zis și am să-i zic!”

– Deci, nu e o simplă liniștire interioară?

– Domnule, nu rațional trebuie să se întrebe, nici rațional să se răspundă. Pacea aceasta vine fără explicații. Simțul bucuriei nemaipomenite, ca și în iubire. De ce? Pentru că, practic, nu ai nimic cu nimeni. Inima mea e liberă despre alții, ca să-I fac loc Mântuitorului Hristos să o ocupe. Pacea a venit la voi, adică a venit Hristos în inima voastră, pentru că nu dușmăniți pe nimeni. Ne punem idealul cel mai înalt: iubirea de vrăjmași, mântuirea. Nu e utopie, pentru că spune Mântuitorul Hristos: „E posibil lu-crul acesta!” A încercat cu adevărat să se iubească vrăjmașul? Sau știm numai din Scriptură că trebuie să iubim, însă ne urâm răzbit? Să se plece cu adevărat la iubire. La nivelul zilei, sau al vieții întregi, n-ai să reușești să ajungi la o mare iubire. Dar te ajută harul lui Dumnezeu, și tu ai să mori iubind pe vrăjmași, sau cel puțin să nu-i urăști. Deja ești într-o poziție de salvare. Ca să fii erou trebuie să te jertfești continuu. Ce mă interesează că se supără celălalt? Să nu Se supere Hristos! Oriunde trebuie să fii cu Hristos, fără

agitație, cu o foarte mare liniștire sufletească. Mă bucură, sunt fericit că sunt creștin și ți-aș dori și ție să fii. Pentru că ei văd la tine pacea ta. Îi vor consuma plăcerile și se vor simți obosiți. Văzându-te pe tine că ești liniștit, te întreabă: „Domnule, de ce ai tu pacea asta?” „Pentru că vreau să trăiască Hristos în inima mea continuu!” Adică, nu am dușmani în inima mea.

Hristos nu intră într-o inimă ocupată de vrăjmășie. Și, pentru faptul că urâm, unde-i eroismul? Păi ce, te duci la război să te predai dușmanului? Dușmanul te omoară!

Luptă de pe poziția ta creștină fără dușmănie! Însă este voie să vă apărați. Să nu se speculeze poziția noastră creștină ca pe o slăbiciune. Căci dacă am ști când vine furul – spune Mântuitorul – nu l-am lăsa să spargă casa. Noi ne opunem, nu doar întinzi mâinile... „Nu intra!” Te lupți cu el. Și poate să cadă el. Deci îți aperi valorile.

– Cum putem discerne corect între binele și răul care pătrunde din Occident? Este libertatea occidentală adevărata libertate?

– Nu există decât o libertate: a inimii în Hristos. Vrei să fii liber? Izbăvește-te de păcate! „C-am venit să vă fac liberi!” „Ce, noi nu suntem liberi?” – au răspuns evreii. „Sunteți neliberi pentru că vă supuneți păcatului!”

Occidentul nu este un punct de orientare. Este tolerat de Biserica Ortodoxă. Nu condamnăm toate persoanele din Occident, dar curente, stările de spirit care există în Occident sunt primejdioase și trebuie să fie detestate. Dacă ești român ortodox, ești

peste tot Occidentul și peste tot Extremul Orient și peste toate confesiunile religioase false.

– Este mai bine să ne înfrânăm trupul de la desfătări, sau să ne înfrânăm gândurile?

– Și trupul și gândurile! Trupului să i se dea cu măsură, gândurile rele să dispară de tot. Tocmai asta este lupta de gând, adică să se elibereze cu orice chip, să se dezinfecteze, să se curețe mintea, gândurile. Și cu trupul - să i se dea cu măsură: hrană, somn, pentru că nu trebuie sluțit cu un post exagerat, pentru că este făcut de Dumnezeu „bine făcut” cum zice: „Bine l-a făcut Marele Meșter!” Atunci, noi avem obligația să nu-l sluțim, să nu-l slăbim. Să-i dăm cu dreptă judecată, cu postire, cu hrană, care este rânduită de Biserică.

– Carnea nu trage rugăciunea la pământ?

– Nu trage! Carnea se poate mânca, este îngăduită de Dumnezeu: „Taie, Petre, și mănâncă!” Aduceți-vă aminte când a căzut din cer pâza cu fel de fel de fiare, de animale, și a început Petru să taie și să mănânce; mai ales că ei, care erau evrei și nu mâncau carne.

Deloc nu este. Este îngăduită numai pentru că are calorii multe. Și, pentru că este mai grea la mistuit, se recomandă să se mănânce cu măsură sau chiar deloc. Dar, chiar deloc nu este o poruncă ca să nu mănânci. Canonul 14 de la Ancira, zice că: „Dacă cel care nu mănâncă carne – vorbește de un diacon – dacă nu mănâncă nici ciorba în care a fiert carnea, să înceteze din lucrarea lui”. Adică se înțelege că este

îngăduită carnea. Nu este îngăduită în posturi, iar în dezlegare carnea este îngăduită, dar cu măsură.

– Ce sunt Vămile Văzduhului? Cum ar trebui să le înțelegem?

– Așa cum s-au prezentat ele reprezintă o formă rațională, într-o formă imaginativă, dacă a avut o imagine bogată cel care a scris, cum, bunăoară părintele Nicodim Mândiță. În adevărata lor prezentare, noi nu le putem cunoaște dinainte. Una știm: au dracii atunci libertatea să ne acuze după faptele noastre.

– Înainte de Judecată?

– Înainte de Judecată - la moarte, la moartea fiecăruia. La Judecată - atunci va fi sfârșitul lumii. Dar fac aceasta la judecata care se face sufletului după ce moare, chiar în prima zi este asta. Și mult mai mult este acuzat de propria conștiință, și satana se servește de lucrul acesta. Bunăoară, au fost situații descoperite de Dumnezeu când diavolului nu-i convenea măsura luată de Dumnezeu, adică cu dreaptă judecată, dreapta socotință pe care o face Dumnezeu, și țipa și zicea că „Uite ce a făcut cutare!” „Da, a făcut, dar s-a și pocăit așa și așa”. S-au întâmplat mai multe cazuri. De unde se crede că diavolul are libertatea să acuze la acel cântar.

Petru Vameșul, un foarte mare bogătaș vameș, avea 3000 de robi - numai să le dea să mănânce la 3000 de inși, vă dați seama ce avere avea - și era vestit de zgârcit, cel mai zgârcit pe acolo. Și cerșetorii cetății aceleia aveau obiceiul să se întâlnească la marginea cetății să împartă între ei ce au câpătat. Și ei atunci, parcă erau un sobor clerical, ziceau: „Ăsta este

de la cutare!” Și ziceau în cor: „Să-l pomenească Dumnezeu întru împărăția Sa!” și zice unul: „De la Petru Vameșul nu avem nimic!” „Să nu-l pomenească Dumnezeu întru Împărăția Sa!”

Cerșetorii, v-am mai spus, sunt personaje biblice, ei niciodată nu dispar, Dumnezeu vorbește de ei: „Dați, dați, dați!” Îi așează așa, anume, prin-tre bogați, ca să te mântuiască pe tine. De unde se vede că, atunci când întinde mâna ca să ceară, el nu cere, el îți dă împărăția prin mâna aceea întinsă, și tu nu observi. Și atunci tu, ca răsplată, îi dai cel mai mic ban – ce rușine! Așa, deci, ia să îndrăznească să dea cineva și ceva mai mari bani.

Și ăla, atunci, înfricoșat de cerșetori că „Să nu-l pomenească Dumnezeu întru împărăția Sa”, și-a luat curajul: „Mă duc la Petru Vameșul să-i cer!” „Nu te duce, mă, că te omoară!” Și s-a dus și l-a întâlnit ținând catârul de căpăstru, cu desagii de pâine caldă care îi aducea pe câmp la robi. Și el: „Doamne, dă-mi și mie că mi-e foame! Dă-mi și mie o bucată!” O, dar nu putea să-l bată că scăpa catârul și se înfuria la el. Și în sfârșit, până la urmă a luat o pâine de aceea caldă și a aruncat în el ca și cu piatra. ăsta a luat pâinea în brațe; era pâine, tot atât de valoroasă ca pâinea, și s-a dus. „Uite, asta e de la Petru Vameșul!” „Să-l pomenească Dumnezeu întru împărăția Sa!” Bine! Și Petru Vameșul, după întâm-plarea aceasta, a avut o adormire, sub ce formă știe Bunul Dumnezeu, dar l-a luat la Judecată. Și puneau pe cântar dracii faptele lui și cântarul cădea în jos cu faptele lui rele, că erau mai grele. Și îngerul păzitor, cum spune în viața lui, a luat pâinea aceea, care a aruncat-o acela, și

a pus-o pe cântar. Și s-a ridicat deodată. Aceea a fost mai grea decât toate faptele rele. Și a văzut Petru Vameșul acolo unde era aceas-ta. Ce grozav și mare lucru este milostenia!

Criteriul de judecată pe care îl suferim toți, va fi iubirea, deci mila este toată Scriptura. Și atunci, el, deșteptându-se înviat din toată treaba aceea, s-a pus pe mari milostenii. Ei, nu mai spun că, până la urmă, s-a vândut chiar pe sine. S-a dus cu un rob al lui și a aranjat: „Să mă vinzi!” Deci, s-a vândut chiar pe sine, așa de mult să-i semene lui Dumnezeu. A dat o haină de piele la un cerșetor, că era frig, și acela era fericit. Dar, nu atât de fericit, pentru că de acum nu-i dădea mai nimeni, pentru că vedeau haina aceea scumpă. Aceea ținea de cald, dar nu-i ținea și de foame. Și s-a dus să o vândă, să scape de haina aceea. Dar nu i-o cumpăra nimeni, că, ziceau că-i de furat. Și atunci, un oarecare ins, în târg, îl întrebă: „De unde ai tu haina?” „Mi-a dat-o Petru Vameșul!” „A! Cred că s-a pus pe mari milostenii”. Și așa i-a cumpărat-o acela. Dar, Petru Vameșul l-a văzut iar fără haină și zice: „O, Doamne, nu mi-ai primit milostenia!” El nu știa întâmplarea, cum a făcut acela că a vândut-o, și a adormit. Când era în somn a văzut pe Mântuitorul în văzduh îmbrăcat cu haina lui. Venea pe fereastră la el și i-a spus: „Petre, la Mine este tot ce dai! Uite, la Mine este haina!” Când a văzut el acum, a vândut toată averea și toată a împărțit-o la robi. De unde se vede că erau acolo, erau la acea adormire a lui, și diavolii care îi puneau faptele lui cele rele pe cântar. Deci este o formă, o libertate a diavolilor de a acuza. Dar faptele tale vor birui. Și cum va fi exact

împărțirea faptelor se cam și știe, că cine trăiește prezentul, că nu se au în vedere faptele din trecut când trăiești. Trăirea pre-zentului repară trecutul și cucerește viitorul. Pentru că cine trăiește prezentul repară trecutul și cucerește viitorul. Deci, faptele tale de acum sunt cele care sunt, căci se poate să faci o faptă urâtă, și tot trecutul tău l-ai doborât, și-ți pierzi sufletul. Nu este chiar așa de ușor să treci prin procesele acestea, pentru că se intră într-o lume a veșniciei, care este nespus de cernută, de purificată. Deci, forma în care se vor prezenta vămile va fi pentru fiecare altfel, dar va fi într-o formă de care nu se știe. Important este să se știe că ele există, adică există o judecată, când diavolul, nesuferitul de diavol, își cere drepturile.

V-am mai spus de doi frați care s-au mântuit și care au trecut prin vămi foarte ușor, pentru că au fost, într-adevăr, foarte evlavioși și trăitori – erau frați de mănăstire. Când au ajuns într-un loc, în care diavolii nu puteau, [diavolii] au strigat: „Mare îndrăzneală are curățenia!”, căci, într-adevăr, erau foarte curați. Iar Sfântul Macarie Egipteanul când a murit, a trecut prin vămi și a ajuns într-un loc în care dracii nu mai puteau. Și el atunci, înspăimântat de cât a fost hărțuit până în momentul acela, la locul acela a zis: „Stați, că încă nu am scăpat de voi, înrăutățiților!” Deci, dovadă că l-a trecut prin niște hărțuieli, dar nu au avut ce să-i facă, că s-a smerit grozav în viața lui, lucru pe care îl spune tot el când a întrebat pe diavol de ce nu pot asupra lui, și zice: „Pentru că postesc?” „Nu, noi nu mâncăm niciodată!”, au spus diavolii. „Dar pentru că eu priveghez?” „Dar noi priveghem continuu, nu

dormim deloc!” „Dar de ce?” „Pentru smerenia ta!”, au spus dracii. Deci, smerenia asta i-a doborât. Dar avem și alte fapte bune, avem toate faptele bune – sunt sfinții, care mărturisesc pentru ele, bineînțeles.

– Dar, dacă ne ridicăm, nu ne mândrim că suntem în picioare?

– Nu te mândri! Mândria vine, dar nu înseamnă că trebuie să stăm în cloacă, să stăm în adânc, așa, îngropați în patimi, pentru că dacă mă ridic vine mândria. Mă ridic, și poate că nu vine, și, dacă vine, o alung: „Iartă-mă, Doamne!” Îți mai arde și de mândrie după ce ai scăpat, cum ar fi, de la înec? Numai atât spui: „Doamne, îți mulțumesc că am scăpat!” Nu spui: „Doamne, am scăpat cu puterea mea!” Dar ce, îți mai arde de mândrie? Nu prea vine mândria, dar, dacă vine, o alungi, lupta începe mai departe. Nu trebuie să oprim faptele bune că vine mândria. Căci, dacă te mândrești, pierzi tot! Că zic: „Ia uite, domnule, ce, eu să pierd toate faptele bune că vine mândria? Ia să nu mă mai mândresc eu!” Este o mare pacoste. Te slutește. Este cea mai nesuferită patimă de pe fața lumii acesteia, de origine drăcească, căci, cine se mândrește și se fălește cu mândria, are o asemănare aproape totală cu dracii.

– A răbda este sinonim cu a aștepta?

– Nu este. Mai întâi de toate a răbda înseamnă că este o suferință și eu sufăr. Ori, a aștepta pe cineva înseamnă că se poate să ai și bucuria că o să vină. Dar, când rabzi, suporti, suferi o apăsare; și trebuie să rabzi cu nădejdea că vine. Și atunci, așteptarea capătă valoare.

– Știm că aveți mare evlavie către Maica Domnului, ne puteți spune câte ceva despre Maica Domnului?

– O, Maica Domnului! Fiți fiii Maicii Domnului și veți vedea! Vă dați seama cine este Maica Domnului? Stăpâna cerului și a pământului! Cât poate Dumnezeu cu puterea, poate și Maica Domnului cu rugăciunea! Este la dispoziția fiecărui creștin. Nu există o rugăciune cât de mică, trăită, să nu te audă Maica Domnului, să nu coboare.

Vă spun încă o dată, că o fată cu viață foarte bună i-a spus Maicii Domnului: „Maica Domnului, arată-te a-mi fi mamă!” Și Maica Domnului i-a spus: „Arată-te a-mi fi fiică!” Adică să faci niște fapte de fiică către Maica Domnului, Stăpâna stăpânelor, Stăpâna cerurilor, Mama lui Dumnezeu, cu puteri nemăsurate peste heruvimi și serafimi. Și totuși, Maica Domnului este mereu lângă noi, este mereu lângă necazurile noastre. Smerenia aceasta te depășește și te face să verși mereu lacrimi. Adică să insiști la Maica Domnului, să te rogi la Maica Domnului. Dar, dacă nu înțelegi multe lucruri, roagă-te, că vei înțelege tu. Important este că ne este de ajutor. Te scapă din starea în care ești.

Deci, arată-te de a-i fi fiică, adică Maica Domnului să nu stea, așa, ca la o slăbănoagă, știi. Dumnezeu locuiește în slăvile cerului, dar îi face plăcere să stea într-o inimă de creștin. Dar Maica Domnului, care a fost o ființă creată? Aveți încredere în Maica Domnului până la urmă.

– **Unii văd scăderea orgoliului egală cu moartea sufletească, și se tem și de una și de alta.**

– Nu orgoliul este moartea sufletească, dar, moartea sufletului aduce și moartea fizică. Dacă este doborât spiritualicește, nici trupul nu mai face doi bani. Trăiești numai în instincte. Pentru că omul este făcut din trup și suflet, dar sufletul este omul, nu trupul, și atunci, dacă este moarte sufletească, se înțelege că trupul nu mai este bun de nimic, adică ar fi bun de iad.